

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úskalí vydědění pro nepominutelné dědice

Možnost vydědit některého z nepominutelných dědiců[1], tedy učinit prohlášení o vydědění, je výlučným osobním právem zůstavitele, vedle samotného pořízení pro případ smrti a dalších práv zůstavitele. Základní důvody vydědění upravuje občanský zákoník v § 1648 a násl. Jiné důvody nelze brát v úvahu a stanovené důvody nelze výkladem extenzivně rozšiřovat.[2]

Prohlášení o vydědění lze učinit ve stejné formě, jakou se porizuje závět, nadto není třeba výslovně důvody vydědění uvádět.[3] Ačkoliv jsou důvody vydědění zákonem výslovně dány, nezřídka dochází k jejich výkladu v rámci soudní judikatury či komentářové literatury, neboť je třeba upřesnit především podmínky pro jejich naplnění.

Důvodnost vydědění musí být posuzována především z hlediska objektivního a kritérii dobrých mravů. Nicméně samotní zůstavitelé zpravidla vnímají důvodnost vydědění pouze z hlediska subjektivního, které nemůže vždy naplnit důvody vydědění, a z toho důvodu tak často dochází ke vzniku sporů o platnost prohlášení o vydědění.

Postup v rámci řízení o pozůstalosti

V případě, že je některý z nepominutelných dědiců vyděděn, odkáže ho příslušný notář v rámci řízení o pozůstalosti, aby se domáhal určení neplatnosti prohlášení o vydědění v rámci civilního řízení (viz § 170 ZŘS), a zpravidla samotné dědické řízení přeruší do vyřešení této otázky dle § 109 odst. 2 písm. c) OSŘ. Ačkoliv je možnost přerušení řízení fakultativní, jeví se takový postup, jako nejvíc hospodárný, vzhledem ke skutečnosti, že okruh dědiců není postaven najisto.[4] V rámci tohoto řízení bude vyděděný dědic žalobcem a žalovanými budou ostatní účastníci dědického řízení.

V případě, že se bude vyděděný dědic domáhat toho, že důvody vydědění nebyly naplněny a bude procesně úspěšný, vstupuje tento dědic opět do dědického řízení a způsob vypořádání pozůstalosti musí být proveden s přihlédnutím k jeho právům.

Další postup v řízení v případě určení neplatnosti vydědění s ohledem na obsah pořízení pro případ smrti

Jestliže zůstavitel, kromě prohlášení o vydědění, povolal (určil) i dědice svého majetku, je situace přehlednější. Nepominutelnému dědici by náležela, v rámci nového vypořádání pozůstalosti, pouze výplata povinného dílu v penězích (viz § 1654 odst. 1 NOZ), tak aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele, který nechtěl, aby tento (původně vyděděný) dědic dostal část jeho majetku.

Pokud zůstavitel sepsal pouze prohlášení o vydědění a další způsob vypořádání pozůstalosti nijak neošetřil, může nastat situace, že původně vyděděný dědic se stane řádným dědicem vedle ostatních dědiců.

Nezřídka nastane situace, kdy povoláný dědic si je vědom toho, že důvody vydědění u některého z nepominutelných dědiců nebyly naplněny nebo že jejich naplnění je sporné. Pokud jsou předmětem pozůstalosti věci větší hodnoty (zpravidla nemovitosti), bude takový dědic v nejistotě, jestli tyto věci případnou do jeho výlučného vlastnictví nebo do podílového spoluvlastnictví s původně vyděděným dědicem.

V případě, že má tento dědic v plánu do nemovitosti investovat, měl by zejména zvážit, zda je to v jeho zájmu, vzhledem nejistému stavu ohledně budoucího vlastnického práva.

Ačkoliv se může zdát tato situace, jako problematická, může tento dědic předejít budoucím problémům, neboť má možnost ještě v rámci dědického řízení uzavřít s vyděděným dědicem dohodu (viz § 99 a 100 OSŘ), ve které dojde k vypořádání právních vztahů k pozůstalosti. V nejlepším případě se dohodne na finančním vypořádání s vyděděním dědicem a jeho výlučné vlastnictví bude do budoucna postaveno na jisto.

Jsou-li dle tohoto dědice důvody vydědění dány, ačkoliv vyděděný dědic s nimi nesouhlasí, musí se takový dědic, v případě podání žaloby, připravit na soudní spor, který povede s vyděděným dědicem. V takovém případě se jeví investice do předmětu pozůstalosti, jako ještě více komplikována, a to i v případě, že dojde k nabytí majetku do výlučného vlastnictví dědice, za situace, kdy dědické řízení nebylo přerušeno a vyděděný dědic byl odkázán dle § 169 ZŘS k podání žaloby.

Závěr

Prohlášení o vydědění může zůstavitel svým dětem a jejich potomkům způsobit více komplikací než užitku. Ostatní dědicové, kteří nebyli vydědění, by měly posoudit, zda jsou důvody vydědění naplněny. Ostatně, jako neblížší členové rodiny zůstavitele, by měli znát poměry v rodině nejlépe a posouzení této otázky by pro ně nemělo být složité. V případě oprávněných pochybností by měly zvážit uzavření dohody s vyděděným dědicem, a tím předejít tak budoucí nejisté situaci a případným soudním sporům.

Mgr. Karel Gerhardt
advokátní koncipient

JAKOVIDIS | KLEGA | PARTNERS
advokátní kancelář | attorneys at law

[Jakovidis, Klega, Partners, advokátní kancelář](#)

U Staré elektrárny 291/11
710 00 Slezská Ostrava

Tel.: +420 608 133 636
e-mail: jkp@advokatova.cz

[1] § 1643 odst. 1 NOZ: „Nepominutelnými dědici jsou děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci.“

[2] BEZOUŠKA, Petr a PIECHOWICZOVÁ, Lucie. Nový občanský zákoník. Nejdůležitější změny. 1. vyd. [online]. V Olomouci: ANAG, 2013. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®. k § 1646

[3] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. Dědické právo podle nového občanského zákoníku. 1. vyd. [online]. V Praze: Linde, 2013. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®. k § 1646

[4] TLÁŠKOVÁ, Šárka. Zákon o zvláštních řízeních soudních. In SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David a kol., 2. vydání. V Praze: C. H. Beck. 2020, s. 375

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)